

DISCURSUS ANAKETASTIKOS,
De

ADIAPHORIA MORALI.

Quem
COELESTI FAVORE,
Consensuque

ILLUSTRIS, REGII HUIUS AD AURAM PALLADII,
ORDINIS PHILOSOPHICI:

AUXILIO VERO

Pl. Reverendi nec non Excellentissimi Domini,

M. ANDREÆ WANOCII,

Philol. Pract: & Histot: Profess: Ord: celeberrimi,
Præceptoris ac Promotoris æternum deve-
nerandi,

Publica discussione,

Publice examinandum propono

S. R. M. A.

JOHANN MUNSTER,

A. & R.

Ad diem 23. Junii in Auditorio majori,
horis usitatis.

AB OÆ Impressus à Johanne Laurentii Wallio, A.T. 1686.

CONCLUSIO PRIMA.

Minus sincere ad cotem veritatis ea limata rutilant ingenia, quæ actus voluntarios, ab agente rationali, præviâ præfesi profectos, intrinsicâ ac formalimoralitatis, etiam secundum individuum, spoliant quidditate; somniantia scilicet naturam & ἐπὶ τὴν εἶναι esse *moralis*, vel à voluntate Dei dependere, non habita ratione bonitatis aut malitiæ actuum naturalis; imò adeò ut dictamina utriusq; tabulæ Decalogi & Legis naturalis sive connatæ, præceptiva, de facili & nihil obstante, migrare ac mutari queant in prohibittiva, prohibittiva vicissim in præceptiva; quin etiam eandem impositione quâdam extrinsicâ fundari, aut opinione ad nutum quoq; humanum variabili niti, aut per χεῖρῶν rationis tale quid esse. Hoc autem perversæ sententiæ monstrum, quod intra sui cerebelli palatia alunt, alibiq; terrarum existentiam non habet realem, *Indifferentissimi* sive *Adiaphorismi moralis* ornant nomine: quare & illi ratione ἐν ὅλῳ latii sermonis fontes, huic verò græci natales præbere non difficile est iudicatu. Nec prolixâ hic opus mentis circumgyratione, quin oppidò obvia est ejusdem farinæ & in exilium proscribenda *Indifferentissimi* apud nonnullos, scil: *Theologici* acceptio, quâ forum, ubi non nisi poli actionum sacra discutiuntur, omnium sectarum delirius, Scepticorumq; phantasiis impletur; haud secus ac ex admissione *Indifferentissimi Moralis*, cuncta plerumq; humanarum actionum earumq; effectuum fata atq; periodi, in opinionum leves abire cogerentur auras. Scatent quidem plurimis doctorum volumina, ab hoc communi, velut indifferentissimi, conceptu participantibus, ideoq; sub elencho ὁμωσυμίας, nisi eadem substratæ materiæ commodè applicentur, non erunt fallere

fallere nescia. Horum eminent, *Indifferentismus receptionis* & *actionis*; quorum ille, actui abstractivè & in genere naturæ considerato inesse potest, respectu moralitatis eidem aliquando advenientis: hunc vero agens liberum ejusque voluntas, quatenus ex suâ naturâ & intrinsicâ constitutione non est ad unum determinata, sibi vindicat. Datur quoq; *indifferentismus communitatis* & *identitatis*; illius, ens nequit esse capax, ut *συνανύσις* prædicetur de infinitâ ac finitis essentiis; Hic voluntati, intuitu duorum & plurium æquivalentium objectorum, competit. Explanatâ ita διὰ *βραχέων* ipso nomine, nunc paucissimis sententiæ meæ robur concernentia, pro ratione instituti tangam.

Conclus. II. Cum itaque cœlestis ille Pater, cujus independens bonitas, absoluto ac summo, adeoque inexhausto sapientiæ rore temperato, pulcherrimam hujus universi moderatur regimine *συμμετρίαν*, ne humanam naturam infra conditionem rationali creaturæ sicut unice competentem, ita & suo convenientem intellectui, intra ambiguos honestorum & turpium scopulos ac syrtes vagabundam fluctuantemque demitteret, ex lege æternâ depromptas propositiones ac regulas, actionum humanarum, tam internarum quam externarum moralitatem, mediante actuali judicio intellectus practici ostendentes, ad rectæ rationis velut fores appensas esse voluerit, ibique eas perpetuas etiam & immutabiles, tam ratione sui, quam causâ proximæ & immediatæ, servari fecerit; luce proindè meridianâ clarius liquet, eo ipso DEUM hunc sibi propositum habuisse intentionis scopum, quod sicut ipse ex se & suâ naturâ atq; essentiâ honesta ac bona perfecte talia validus erat producere, ita rationale animal reddidit aptum pro libertate arbitrii per se moralitatem exercere, prout convenienti vel disconvenienti mo-

do ad amissim dati canonis actionum suarum dirigeret
 cursum. Regulam autem homini fabricans, non potuit
 Divinus ille favor, aut in æquitate *φυσικῇ*, stimulisq; mere
 naturalibus, ad vitæ animalis saltem conservationem, &
 in individuo & ingenere, defensionem etiam ac commo-
 dum pertinentibus, adeoque objecti potius J. N. & re-
 ctæ rationis, quam legis nomen, nisi *ἡμῶν, ὑμῶν, & μεταφo-
 ρικῶς* loquendo, merentibus; nec item in jure suo parti-
 culari scilicet *Judaico*, aut *gentium*, cujus scopus est so-
 cialitas, acquiescere; quin, dum destinasset hominem in
 hoc mundi proscenium producere, præter volūtatē, quæ
 ortum dare potuisset juri civili, tam scripto seu positivo,
 quam non scripto seu consuetudinario, & intellectum, cu-
 jus consortio *κοινὰ ἔννοια* *objectivè, subjectivè*, ac *inhæsvè*
 consideratæ utuntur, & propterea non per se moralitatem
legaliter & obligativè, ut hæc, sed *realiter* tantum decernentem,
 etiam tali normâ morali ornaret, cujus rectitudo, ob *συμ-
 φωνίαν*, vel *δυσφωνίαν* cum eadem, actionum curvitatem,
 respectu agentis & *καθ' ἡμᾶς* ceu formam moralem de-
 clarativè ostenderet.

Conclusi. III. Ast directâ illa ac innata normæ vel
 J: Naturæ obligationis vis, corroborat quoque meæ
 sententiæ certitudinem: quippe Legum Civilium objectū,
 siquidem plerumq; ex indifferentibus conflatum esse tam
 Moralistarum quam Ictorum subsellia clamitant, cum ei-
 dem J. N. non *præceptivum*, sed partim *concessivum & permissi-
 vū*, imò voluntas humana ubera potissimum præbeant, ideo
 etiam obligatio non ex illis ipsis, ast autoritate & Maje-
 state imponentis solummodo resultat. Ubi tamen imperio
 Legis cōnatæ, exclusâ omni *ἐπιτακτικῇ* placiditate, obligatio-
 niq; ejusdē, ceu qualitati cuidam efficaciter operativæ haud
 tantum respectu Legislatoris, sed etiam intuitu ipsius J. N.
 omnis

omnis persona intelligibilis subiaceat, sanè tam *ubicativè* (ut terminis Pufendorffianis utar) *terminatè & indeterminatè* talis, quam *quandicativè* status conditio.

Conclus: IV. Dividit præterea erudita plulosophorum con-
cio, ens in *necessarium*, quod mutabilitatis adstrictum non
est legibus, ac *contingens*, cujus ratio intrinseca ita est affecta,
ut alius quandoq; sit susceptibilis; hoc vicissim pro graduum
diversitate discriminat in id, quod tale est *ut plurimum*, seu
frequenter, vel *raro*, seu ut in paucioribus, vel *æqualiter* seu
ad utrumlibet. Siscitanti autem, quânam horum sede,
actus morales ad regulam honesti dirigendos, vel etiam
ab eâ declinantes, si pro veritate suæ moralis essentiaë ali-
qua iis esset assignanda, dignarentur? reponeretur â non-
nullis, eas ad fastigium entium necessariorum elevari non
posse, verum in ordinem contingentium ut plurimum
merito esse detrudendos. Sed hæc ut ut se habeant, doctio-
rum judicio submitto, id tantum addens, quod, præter-
quam sic sentientium opinio, per hoc temperari potest,
dum dicatur *tò contingens ut plurimum*, æquipollere ly *necessa-
rio*, etiam indubius affirmo, sicut legum naturalium ἀρχέ-
γιος ad modum essentiaë divinae necessario & absolute ab
indifferentismo est libera, ita quoq; moralitas, quæ surgit
ex convenientia & disconvenientia actus cum ἡ ἐκ φύσεως ex eo
descripto talis sit κατ' αὐτὸ. εὖν, καὶ αἰεὶ; adeo ut â parte rei
seu essentiaë moralitatis in se spectataë, nullus metuen-
dus, quamvis nonnunquam vel agens liberum pro-
ut ab objecto afficiatur, vel actio in esse suo naturali,
vel objectum *ratione circumstantiarum*, aut adventitii expressi
mandati superioris, jus vitæ & necis in subditum habentis,
hujusq; ab eo quandoq; non nisi *actus preparatorios* ad tentandâ
obedientiam exigentis, mutabilitatem suscipere videatur.

Conclus: V. Nec est quod magnoperè crenæ meæ facescâ mo-
lestiam, in ostendenda moralitatis certitudine, demon-

strationis vi æque firmiter elici posse ex suorum principiorum gremio, ac unquam scientificorum habituum necessarias conclusiones: hinc æternæ veritatis sunt hæ propositiones morales: *Is blasphemia affecit DEUM, privato ausu occidit hominem, concubitum exercuit illicitum cum uxore alterius,* ergo actus ejus sunt *ἑρδία θένως* moraliter mali, quia directè honestati bellum inferunt, adèoq; in canones J. N. peccant. Contra, talia erunt prædicata qualia ea esse permittit natura subjecti: Sed actus quo celebratur Creator, honorantur parentes, amatur proximus, sunt tanquam subjecta moraliter bona, de quibus necessario non nisi bonæ formari queunt enunciationes. Undè in ejusmodi moralizatis (sit venia verbo) actibus, tam indissolubilè & necessariam subjecti cum suis prædicatis vel attributis cernere licet connexionem, ac si unum, verum, bonum dicerem, quia est ens; vel hominem esse animal, quòd corpore organico & animâ sensitiva gaudeat.

Conclus. VI. Prolixius aliquod argumentorum agmen, pro salute essentiæ moralitatis naturâ talis, in campum deducere vetat pagellarum angustia, quod verò ea actibus *ἑρδίας* etiam insit antecedenter ad impositionem & voluntatem Dei, non dubitat aliis, nisi qui tantâ mentis laborat simplicitate, ut eos apud se suboriri admittat cogitationum circellos, quasi magnificentiæ gloriæq; divinitatis, tale adstruendo, aliquid splendoris detraheretur. Quapropter, *si essentia Dei simplicissima, est summe bona, non solum in se & sua natura, sed & moraliter ante omnem operationem suæ voluntatis, sequitur rationalem creaturam ad ideam intellectus divini tanquam principii cujusdam dirigentis formatam, bonam esse dependenter præcisâ voluntate divinâ, tanquam principio imperante & exsequente, At v. p. & p.* Assertum utriusq; propositionis firmissimiscum stet pedamentis, idcirco ulterio-

ulteriori ejusdem probatione sciens volensq; supersedeo. Ad hæc quemadmodum omnium Moderator rerum, ex sufficientiâ superabundanti est indeterminatus illimitatione activitatis suæ, etiam ante actum voluntatis, quia natura suâ non adstringitur ad hoc potius, quàm ad aliud faciendum ad extra, ita absque ullo periculo ἐπεὶ οὐδὲ τίνας, antecedenter ad eundem, suâ naturâ in genere est determinatus ad faciendum semper quod bonum est, imò quod optimum, adeoque moralitas quam nobis præcipiendo vel prohibendo, J. N. proponit, quoad suum esse ideale, invariabilis persistit præcisâ sanctissimâ Dei voluntate, cum illa instar mensurati suæ mensuræ indolem sequatur. Insignem itaq; contraria in Deum cum sapiat sententia blasphemiam, quis absq; crimine læsæ majestatis divinæ ab impuro suo gutture effutire audeat id, quod suâ naturâ & formaliter malum ethicum est, accedente voluntate divinâ bonum fieri posse? quomodo quæso, supremum Numen tali concessâ contradictione, à causa peccati liberum evaderet? si sic pro nutu & voluntate, honestati turpitudinis, turpidini honestatis, non speciem & colorem tantum induceret, sed in communem velut massam omne coagulareret. Imò sanè, ut rem in compendium mittam, *Absolutariorum* triumpharet error, ubi DEUS, à quo alias ἐπερμήκως, *effectivè* & *originaliter*, cuncta fluunt bona, scelera & turpia ex decreto acceptando; honesta vero ob odium vel aliam ob causam repudiando, suæ majestatis conspurcaret gloriam. ἀλογον! ἀβρον!

Conclus. VII. Tandem deniq; si honestum & turpe naturale, contradistinctum positivè tali, in statu suo ideali obtineat formalem suæ essentiae veritatem, præcisâ voluntate & impositione divinâ, utique multò magis ante voluntatem humanam; Nam sicut potentia naturalis & moralis, quibus humanum genus nobilitatum esse constat, voluntatis anticipant actum, ita quoque id morale, quod non ceu accidens

acidens, aut ens ad physicā subsistentiā ἀκμὴν adurgens, nec tamen
ut fictitium quid, seu imaginariū, sed reale & positivū in circulo Ethico
tale, τὸ εἶναι rei naturali advenit, voluntatis nequaquā sequitur nutum,
quantūvis illud ab hac & intellectu nonnūquā reveletur ac detegatur.
Nec enim operosius desudabo in aperiendo, quomodò scilicet in or-
dine ad hominem ratione τῆς αἰτίας & efficientiæ, quæ turpia & ho-
nesta sunt pronascantur, cum ad oculum pateat, primum re-
quisitum naturam rationalem esse, quæ pro θεοῖς vel εἰρησέει
actus, intellectu judicante & svadente, voluntate verò in effectum de-
ducente varium sibi induit habitum, imò non nisi malum (ut nihil de
extra erumpentibus) ex motuum internorum seu primo-primorum
illicitorum ortu, quantò magis ex depravatâ eorundem admissione,
Facit & objecti sive realis sive personalis ratio aliquid ad esse moralis
constitutionem; non etenim putandum, id se mere παθητικῶς habe-
re, cujus affectiones & attributa maximos ciere possunt in actu morali
mutationis motus. Finem etiam limitare actus abstractivè conside-
rati indifferentiam, concursu circumstantiarum, tam essentialium
quam accidentalium, adeo est extra controversiæ aleam positum,
ut potius pro re haberi debeat certissimâ, licet non omnis actio
â bono fine, moralem accipiat bonitatem. Coronidis itaq; loco dic-
co, ipsam rerum naturam, tantam vim quæ per indifferentismum
moralem ei infertur, tolerare nequaquam posse, cum entitatem &
veritatem ceu reciprocantia egregiè defendat, genuinum & fictum
ceu longissimè distincta, etiam masculè sejungat. Sed jam inten-
tionis meæ limites adsunt, aded ut omnis illud improbitatis asy-
lum, ulterius pandere, crenâ non liceat. Priusquam tamen hujus hoc
in negotio abruptatur cursus, tuum, *Candide Lector*, cavillatorum
nugaseorumq; consortium prorsus contemnens, favorè sollicito, di-
gneris blandiori aspectu hanc linearum paucitatem, quam ingenii
tenuitas, captâ occasione ex dulci colloquio magni cujusdam nomi-
nis Viri, intra plurimas harum dierum occupationum concatenatio-
nes, chartæ mandare potuit. De cœtero Tibi Tuisq; conatibus, qui
non turpi lucro, pro genio seculi nimiaq; fortunâ saginatorum, inhi-
ant, ast fervidi splendent amore, amicabili conjugio copulandi, curæ
pietatis Musarum gratiam successus felicitis exopto coronam, reci-
proco quoq; voto me orna, ut studiis etiam

J EHOVA Benedicat Meis. Tantum.